

Droga Iparraldean

Dominique Lhande

Etude de la toxicomanie au Pays Basque Nord deitu ikerlana egin berri dugu, frantsés estatuarekin konparaketak eginenez, ikusteko zertan dagoen eta nora doan drogaren fenomeno orokorki Ipar Euskal Herrian. Estatistiketarik abiatu gara, nahiz ez diren aurki errazak, ez eta ere beti fidagarriak. Gero gure datuak zehaztu beharrez ikertu dugu zer oihartzun aurkitu duen fenomeno horrek gure eskualde honetako osasun- edo gizarte-lanetan diharduten erakunde edo zerbitzuetan.

Bi maila horietan egin dugun ikerlanari esker, orain hemen eskain dezakegu gure egoeraren analisia alde batetik eta interpretazio baten proposamena bestetik.

Aitor dezagun gure lan hau hurbilketa bat besterik ez dela. Hona ezen nola jokatu garen.

— Lehen urrats bezala, Justizia-ko ministeritzak eta Baiona-ko auzitegi nagusiak eskaintzen dituzten estatistikak kontsultatu ditugu. Eskutaratu ditugu ere Osasuna-ren ministeritzako estatistikak eta lekuko bai Pariseko epaile eta administrari zenbaitek prestatu txosten bereziak. Dokumentu horiek orok hein bat argitu digute bidea.

— Bigarren urratsa izan da, gure Kostalde honetan drogaren problematikari interesatu zaizkion pertsona batzuekin solastatzea. Ez ditugula oro mintzatu ahal izan erran behar ote dugu?

Puntu hau zehaztu nahi dugu bada: toxikomaniaz ari garela bakarrik eta ez tabakoaz ez alkoholaz. Bestalde, Kostaldeaz mintzo gara Euskal Herri Barneaz baino zehazkiago, barnealdean ohizko balore egituratzaileek bait diraute oraino gazteen artean, gure ustez bederen. Azkenekotz, Baionatik Hendaiarako tartean bizi direnen artean ez ditugu bereizi kanpotiarrak, hots Euskal Herrikoak eta besteak, etorkinak.

1. Datuak

1.1. «Justizia»ren datuak

Erakunde gaztigitzaileen zenbakiak ikertuz, ez dugu ez zuzen eta zehatz neurtuko droga fenomenoaren egoera, baina haren itxura eta bilakaera orokorra bederen hauteman dezakegu.

1.1.1. Estatu-mailan

1960az geroz nabari da, jendarmek eta poliziak bahitu dituzten drogazaleen kopurua goiti doala; adibidez: 1968an izan dira 207 galdekatzeko; 1982an, 22.146, hau da: %58,59 gehiago.

«Galdekatzeko» diogularik, adierazten dugu, pertsona bat poliziak gelditu duela eta gero edo bere bide utzi edo auzitegiataratara bidali; adibidez: 1971n, poliziak galdekatuatarik 339 bere bide utzi dira, eta 1.063 auzitegiataratu; 1980an, poliziak galdekatuatarik 2.216 bere bide utzi dira, eta 4.038 auzitegiataratu.

Hurbilgotik ikusiz, ohartzen gara gaztigu-kasuak desberdinak direla:

urteak	1971	1973	1975	1978
erabilpena	304	561, h.d. %32	933, h.d. %36	1.711, h.d. + %42
trafikoa	292	398, h.d. %22	440, h.d. %17	986, h.d. + %24
erabilpena + traf.	444	696, h.d. %39	786, h.d. %30	1.726, h.d. + %43
aduanako hutsak	146	191, h.d. %11	221, h.d. %9	437, h.d. + %11

1.1.2. Eskualde-mailan

Estatu-mailan ez bezala, gure eskualde honetan zenbakiak aldatzen dira, baina ez asko goititzen; adibidez: 1971n egin galdekatzetan, 2 pertsona bere bide utzi dira, eta 15 auzitegiataratu, 1980an egin galdekatzetan, 4 pertsona bere bide utzi dira, eta 47 auzitegiataratu.

Goititze horren berezitasunak hurbilagotik ikus daitezke:

urteak	1971	1973	1975	1978
erabilpena	0	0	0	0
trafikoa	0	2	8	21
erabilpena + traf.	2	18	7	5
aduanako hutsak	5	12	2	0

Ikusten denez, frantses estatuari konparatu-ta, Baionako auzi-barrutian Justizia-ko ministeritzako datuen arabera, drogaren erabilpen- eta trafiko-problemek ez dute garrantzi handirik.

1.2. «Osasuna»ren datuak

Aitzineko datuak argi ditzakegu orain Osasunaren ministeritzako zehaztasunekin.

1.2.1. Estatu-mailan

Drogazaleen artean emakumezkoen kopurua gero eta gorago doa, nahiz drogazaleak artatzen diren etxeetara emakumezko gutxi agertu. Bestalde, gero eta gazteago ere dira drogazaleak (16-20 urte) eta langabeek gainditzen dituzte lizeoetako ikasleak eta unibertsitariak.

1.2.2. Eskualde-mailan

Askoz ere gizonezko gehiago badugu galdekaturik emakumezko baino, eta hauek baino gogotikago sartzen dira artatzeko etxe

berezietan. Drogazale horiek gazte-gazteak dira maizenik (16-20 urte) eta gehienak langabezia daudenetarik.

Hiri batetik bestera desberdintasunak nabari dira bai drogazaleen bai artatzen direnen kopuruan. Hala nola, Baionan da gaitza hedatuena, hor bait ditugu ere aurkitzen *grands ensembles* deitu bizitegi metatuak. Miarritzen eta Donibane Lohitzunen ez da hein berean sartua gure iduriko. Eskolak txikiago dira, ohiturak finkoago eta elizaren itzala menturaz indartsuago. Hendaia-ko hiriak, aldiz, muga-mugan izanez, problema bereziak ukan ditzake drogarekin.

2. Ihardukiera

Dezagun, bada, erran nola iharduki gaur hemen drogaren fenomenoari bai maila sozialean bai mediku-sailean.

2.1. Maila sozialean

Hor dugu alde batetik, nork edo nork, bere kabuz, han edo hemen eman dezakeen urratsa eta eskukaldia. Hor da gero batasun berezien, Miarritzeko A.R.I.T. eta Hendaia-ko *Hirekin* bezalakoena lana.

A.R.I.T.en (*Association pour la Recherche et l'Information sur les Toxicomanes*) helburuak hauek dira:

- Gaitzari ahalaz aitzindu eta gaitzak joak bere gain hartu
- Jendea ahalaz argitu eta eskolatu
- Ikerlanak bultzatu.

Helburu horien mugan ari dira lanean lau edukatore eta mediku psikiatra bat. Badabiltza karrketan, ostatuetan, jolastegietan, hots: olgeta- edo josteta-toki guztietan. Bestalde, bulego bat zabaldurik daukate, drogazaleei eta hauen etxekoei irekia dagoena eta psikoterapiatzko arta batzuentzat egokia dena.

Hirekin batasunak, berriz, lan egin nahi du bakarrik Hendaia-ko hiriaren mugetan. Hein bereko hirien problema berdinak ditzuke Hendaia-ko baina menturaz berezitasun zenbaitekin: behin,

mugan aurkitzen da, eta, mugaz bestaldean errazki eskuratzen omen delakoan droga, gazte asko horra bil daiteke.

Mainu-toki bait da ere Hendaia, udatiarren artean etor daiteke drogazale ezezagun anitz; eta jakinez gero nola drogazaleak lagun ondotik ibiltzera ekarriak diren, eta nola gazteak errazki elkarretaratzen diren, horrelako jende-nahasketarik aurkitzen ez den hirietan ez bezalako arriskuak daude hemen.

Kezkagarriago oraino, gure ustez, Hendaia-errentzat Espainiako parlamentuak hartu berri duen erabakia: droga guztien erabilpena zilegiztatu bait du Espainia guztian. Hendaia-errentzat gazteek alabaina mugaren bestaldean droga hartzen ahalko dute engoitik errazki. Erabaki horren ondotik, bestalde, urruneko drogazaleek Hendaia-errentzat hurbildu nahiko dute, bai bait dakite hortik edozein «topo» edo autok Donostiara laster eraman ditzakeela.

Horrela nabari diren lanjer berrien aitzinean, badirudi lan onik egin dezakeela oraino Hendaian berean *Hirekin* batasunak.

2.2. Mediku-sailean

Drogazaleak behar du lehenik bere drogatik bigundu eta gero bere psikoterapia onartu. Lan hori egiten da gure eskualdeko etxe berezi askotan: Baionako ospitalean, Larresoro edo Bellevue-ko zerbitzuetan, klinika zenbaitetan.

3. Gogoeta batzu

Xehetasun eskas horietarik landa, bizpalau gogoeta egin daitezke: Gure Kostalde hau lanjerretik urrun dagoen xoko berezia ote dugu? Estatu-mailan gertatzen dena ikusita, aitor dugu Baionako auzi-barrutian beste molderik dugula orainokoa: Bazter orotan zenbaki guztiak batean goiti doazelarik, hemen gora-behera gabilta bilakaera baten barnean. Gure Kostaldea mainu-toki dugu bada eta ere mugalde. Bi baldintza hauek drogaren erabilpena eta trafikoa emenda zezaketen.

Drogaren erabilpena eragin zezaketen beste faktore batzu aipa ditzakegu oraino: Hor ditugu Ameriketako, Ingalaterrako eta

Australiako «surf»zaleak, *haschich*-a erraz darabiltenak: Mundu zabaleko hondartza guztien itzulia egiteko behar duten dirua droga-trafikoak ematen diela, jakina omen da. Bestalde, Hego Euskal Herrian dituen problema politiko guztiekin poliziak aski lan duela bait dirudi, drogaren eta drogazaleen ondotik ibiltzeko ez duke gero gogo handirik, polizia horrek berak. Erran ere dugu, bestalde, drogaren erabilpena bera zilegiztatu dutela Espaini aldean.

Nondik dator, beraz, hein bat apala izatea Ipar Euskal Herrian toxikomania?

Lehenik, baserriko biziari hurbil dago oraino hemengo jendea. Hiri handietako bizimoldea ez da hona heltzen. Kostaldeko hiriak berak hiri txikiak ditugu; hein oneko hiriak.

Bigarrenekorik, bilakaera urri honi esker, ohizko zenbait balore ongi zaindu ditugu, hala nola familiakoak, gutartean hain garrantzitsuak! Gure eskualdeko drogazaleak berak nolabait loturik daude oraino beren familiari: familiari jazarri zaizkio, baina familiarekiko lokarriak ez dituzte gehienetan hautsi nahi.

Ez dugu bizkitartean zeren erran, drogaren problemarik ez dugula Iparraldean. Begiak ireki behar ditugu; zenbakiatarik ageri da, hemen ere sartzen ari zaigula. Hemen ere hiritartzea aitzina doa eta honekin nahitaez gizartearen aldaketa. Hein bat gaingituz gero, badakigu, bestalde, fenomeno asko bat-batean azeleratzen dela. Horra zergatik argitze, lasaitze eta eskolatze politika bat beharrezko den aitzinetik, gero etorriko diren gaztigu zein sendagailuek ez bait dute aldatu den gizona berrituko.

Euskaratzailea: P. Xarritton

D.L.

LA DROGA EN EUSKADI NORTE

LA DROGUE EN EUSKADI NORD

La autora da cuenta del «Etude de la toxicomanie au Pays Basque Nord» elaborado sobre Estadísticas oficiales del Estado Francés y sobre los datos aportados por personas interesadas en el problema de la droga en la zona costera del País Vasco Norte. El estudio se limita a las toxicomanías, se prescinde del tabaco y del alcohol, y se centra en la zona costera.

Los datos aportados proceden de «Justicia» y de «Sanidad». Se refieren más concretamente a las detenciones, seguidas o no de procesamiento, por tráfico de droga, por consumo, o por ambos motivos, a nivel de Estado y de región en los años 70.

A continuación se indica cómo se está haciendo frente a este problema a nivel social y médico. Se enumeran la actividad de A. R. I. T. (Association pour la Recherche et l'Information sur les Toxicomanes) en Biarritz y Hirekin en Hendaya, zona particularmente vulnerable a la difusión de la droga dada su situación fronteriza.

Por último se enumeran los factores que favorecen la difusión en mayor grado de lo que se ha dado y las circunstancias sociológicas que le ponen freno.

L'auteur fait état de l'«Etude de la toxicomanie au Pays Basque Nord» élaborée sur des statistiques officielles de l'Etat français et sur les données apportées par des personnes intéressées au problème de la drogue sur la Côte Basque en Euskadi Nord. L'étude se limite aux toxicomanies, elle ne tient pas compte du tabac et de l'alcool et concerne la zone côtière.

Les données apportées proviennent du domaine judiciaire et sanitaire. Elles ont trait plus précisément aux détentions, suivies ou non de mise en accusations, pour trafic de drogue, pour consommation, ou pour les deux raisons, au niveau de l'Etat et de la région dans les années 70.

Puis l'auteur parle des moyens utilisés pour faire face à ce problème au niveau social et médical. Elle décrit l'activité exercée par A.R.I.T. (Association pour la Recherche et l'Information sur les Toxicomanes) à Biarritz et par Hirekin à Hendaya, zone particulièrement vulnérable à la diffusion de la drogue étant donné sa situation frontalière.

Finalement elle énumère les facteurs qui favorisent la diffusion de la drogue à un niveau supérieur à celui déjà existant, ainsi que les circonstances sociologiques qui freinent cette diffusion.